

1. Propozycje legislacyjne dotyczące zadań własnych gminy

1.1. Wprowadzenie

Propozycje legislacyjne dotyczące zadań własnych gminy są propozycjami innowacyjnymi. Żaden z obecnie procedowanych projektów legislacyjnych nie porusza tych zagadnień. Z tego względu, propozycje legislacyjne zostały przygotowane tak, aby można było zaproponować podmiotowi posiadającemu inicjatywę legislacyjną ich dołączenie do dowolnego projektu legislacyjnego lub przedłożenie jako zupełnie nowego projektu legislacyjnego.

1.2. Zmiany w ustawie o samorządzie gminnym

Tekst zmiany
<p>Art. [...]. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), w art. 7 ust. 1 :</p> <p>1) pkt 3 otrzymuje brzmienie:</p> <p>3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;</p> <p>2) po pkt 3a dodaje się nowy pkt 3b w następującym brzmieniu:</p> <p>3b) zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, z uwzględnieniem promowania rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej;</p>
Porównanie z obecnym brzmieniem ustawy o samorządzie gminnym¹
<p>Art. 7. 1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:</p> <p>(...)</p> <p>3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;</p> <p>(...)</p>

¹ Fragmenty dodane zostały wyróżnione poprzez **pogrubienie**, fragmenty usunięte zostały dodane poprzez ~~przekreślenie~~.

3b) zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, z uwzględnieniem promowania rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej;

1.3. Zmiany w ustawie – Prawo energetyczne

Tekst proponowanej zmiany
<p>Art. [...]. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385, 1723, 2127, 2243, 2370, 2687 oraz z 2023 r. poz. 295) w art. 18 ust. 1 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się nowy pkt 6 w następującym brzmieniu:</p> <p>6) promowanie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, w szczególności poprzez:</p> <p>a) wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, wodoru i ciepła z odnawialnych źródeł energii,</p> <p>b) upowszechnianie wiedzy dotyczącej odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej wśród mieszkańców gminy i innych podmiotów,</p> <p>c) wspieranie działań mieszkańców gminy i innych podmiotów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, a także uczestniczenie w takich działaniach i ich inicjowanie.</p>
Porównanie z obecnym brzmieniem ustawy – Prawo energetyczne
<p>Art. 18. 1. Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:</p> <p>(...)</p> <p>6) promowanie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, w szczególności poprzez:</p> <p>a) wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, wodoru i ciepła z odnawialnych źródeł energii,</p> <p>b) upowszechnianie wiedzy dotyczącej odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej wśród mieszkańców gminy i innych podmiotów,</p> <p>c) wspieranie działań mieszkańców gminy i innych podmiotów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, a także uczestniczenie w takich działaniach i ich inicjowanie.</p>

1.4. Uzasadnienie

Propozycja legislacyjna ma na celu doprecyzowanie zakresu zadań własnych gminy w dziedzinie energetyki w kontekście obecnych kierunków rozwoju rynku energii.

Od szeregu lat wyraźnie dostrzegalny jest trend rozwoju rynku energii w kierunku energetyki rozproszonej, opartej na odnawialnych źródłach energii. Kierunek ten dostrzegalny jest zarówno w sferze technologicznej (wzrastająca popularność wykorzystywania instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła i innych podobnych rozwiązań) jak i regulacyjnej. Zarówno na poziomie Unii Europejskiej, jak i w krajowym systemie prawnym wprowadzono szereg regulacji dotyczących odnawialnych źródeł energii, w szczególności w zakresie udziału społeczeństwa w transformacji energetycznej. Zarówno krajowy, jak i unijny ustawodawca przewidują tworzenie różnego rodzaju wspólnot i organizacji zajmujących się energetyką rozproszoną i obywatelską. Ze względu na zdecentralizowanie sektora energetyki odnawialnej, działalność prowadzona w tym sektorze ma o wiele bardziej lokalny charakter.

Podobnie kluczowe znaczenie dla transformacji energetycznej mają działania w dziedzinie efektywności energetycznej. Również w tym zakresie poszczególne regulacje sektorowe nakładają na uczestników rynku energii (w tym gminy) określone obowiązki. Gminy jako jednostki administracji najbliższe społeczeństwu odgrywają w tej dziedzinie kluczową rolę również w kontekście wskazywania wzorców pożądanых, pro-efektywnościowych zachowań.

Jak wynika z powyższego, na gruncie przepisów poszczególnych aktów prawnych pojawiają się regulacje, których wykorzystanie mogłoby stać się dla gmin sposobem na zapewnienie sobie i swoim mieszkańcom czystej, a przy tym niedrogiej i bezpiecznej energii. Postępowi w zakresie regulacji sektorowych w dziedzinie energetyki oraz faktycznego rozwoju odnawialnych źródeł energii nie towarzyszyły jednak zmiany w podstawowej dla działalności gmin ustawie ustrojowej – ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta nie odnosi się w żaden sposób do kluczowej roli, jaką mogą odegrać samorządy lokalne w zakresie transformacji energetycznej – w kierunku bardziej zrównoważonego, opartego o zeroemisyjne źródła systemu energetycznego. Problematyka ta została już dostrzeżona w nauce prawa.²

Proponowane zmiany legislacyjne dotyczą dodania do dotychczasowych przepisów regulujących zadania własne gminy w dziedzinie energetyki regulacji podkreślających rolę gmin w dziedzinie energetyki odnawialnej i efektywności energetycznej. Zaproponowane regulacje mają na celu również ułatwienie podejmowania decyzji inwestycyjnych przez gminy poprzez wyeliminowanie wątpliwości co do zakresu zaangażowania gminy w działania na rynku energii odnawialnej. Katalog działań dopuszczonych na gruncie proponowanych przepisów jest katalogiem otwartym, który umożliwi gminom podejmowanie również nowych rodzajów aktywności w dziedzinie energetyki odnawialnej i efektywności energetycznej, dotychczas niezidentyfikowanych. Jednocześnie, proponowane regulacje nie ograniczają zakresu działalności gminy jedynie do jej terytorium, ze względu na dopuszczone w innych przepisach prawa formy współpracy gminy z podmiotami niemającymi miejsca zamieszkania czy siedziby na jej terenie (np. w ramach spółdzielni energetycznej).

² Dr hab. M. Szyrski, K. Chról, *Próba modelowania zadań publicznych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)*, Samorząd Terytorialny nr 7–8/2021.

2. Propozycje legislacyjne dotyczące spółdzielni energetycznych

2.1. Wprowadzenie

Propozycje legislacyjne dotyczące spółdzielni energetycznej zostały przygotowane w formie zmian do projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, oznaczonego numerem UC99 (w wersji z dnia 6 marca 2023 r.³). Projekt ten wprowadza szereg zmian dotyczących działalności spółdzielni energetycznych, zatem zmiany dotyczące włączenia postanowień korzystnych dla miast w naszej ocenie również powinny znaleźć się w tym projekcie. Z naszej praktyki wynika, że zwykle zaproponowanie zmiany do jeszcze procedowanego projektu (projekt UC99 znajduje się na etapie prac przedsejmowych, w Komisji Prawniczej) jest bardziej efektywne, niż proponowanie modyfikacji przepisów prawa w ramach zupełnie nowej regulacji.

W zakresie elementów technicznych regulacji dotyczących zwiększenia mocy, pozostawiliśmy miejsce na wypełnienie tych części po przeprowadzeniu przez Unię Metropolii Polskich konsultacji z zainteresowanymi miastami, mającymi na celu określenie, jaka wartość byłaby dla miast optymalna.

2.2. Zmiany w projekcie UC99

Tekst zmiany
<p>W projekcie ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw w art. 1 pkt 37 lit. a przyjmuje następujące brzmienie:</p> <ul style="list-style-type: none">„a) w ust. 1:<ul style="list-style-type: none">– pkt 1 przyjmuje brzmienie:<ul style="list-style-type: none">„1) prowadzi działalność na obszarze nie więcej niż 3 gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą;”– uchyla się pkt 2,– pkt 3 przyjmuje brzmienie:<ul style="list-style-type: none">„3) w przypadku gdy przedmiotem jej działalności jest wytwarzanie:<ul style="list-style-type: none">a) energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii:<ul style="list-style-type: none">– umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków,– nie przekracza [...] MW,b) ciepła, łączna moc osiągalna cieplna nie przekracza [...] MW,c) biogazu lub biogazu rolniczego, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln m³,

³ <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12357005/12858192/dokument610675.zip>

- d) biometanu, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 20 mln m³.”;

Porównanie z obecnym brzmieniem projektu

37) w ust. 1:

– pkt 1 przyjmuje brzmienie:

„1) prowadzi działalność na obszarze nie więcej niż 3 gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą;”

– uchyla się pkt 2,

– pkt 3 przyjmuje brzmienie:

— lit. c otrzymuje brzmienie:

„3) w przypadku gdy przedmiotem jej działalności jest wytwarzanie:

a) energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii:

– umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków,

– nie przekracza [...] MW,

b) ciepła, łączna moc osiągalna cieplna nie przekracza [...] MW,

„c) biogazu lub biogazu rolniczego, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln m³.”;

— dodaje się lit. d w brzmieniu:

„d) biometanu, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 20 mln m³.”;

2.3. Uzasadnienie

W skali świata, miasta odpowiadają za ok. 70% emisji dwutlenku węgla związanych z konsumpcją i ok. 2/3 światowego zużycia energii.⁴ Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, ok. 60% populacji Polski zamieszkuje na terenie miast.⁵ Kluczowa rola miast w rozwoju energetyki podkreślana jest od wielu lat m. in. przez Międzynarodową Agencję Energii (International Energy Agency, IEA)⁶ oraz Międzynarodową Agencję Energetyki Odnawialnej (International Renewable Energy Agency, IRENA).⁷

⁴ OECD (2020), *Managing Environmental and Energy Transitions for Regions and Cities*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/f0c6621f-en>, s. 74.

⁵ Główny Urząd Statystyczny *Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2022 r. Stan w dniu 30 czerwca 2022*, s. 10.

⁶ <https://www.iea.org/news/cities-are-at-the-frontline-of-the-energy-transition>

⁷ <https://www.irena.org/news/articles/2021/May/How-Cities-Can-Take-Action-to-Drive-the-Energy-Transition>

Pomimo to, regulacje dotyczące jednej z najbardziej przystępnych formuł współpracy w dziedzinie energetyki - spółdzielni energetycznych, są niedostępne dla mieszkańców gmin miejskich. Zgodnie z obecnie obowiązującymi regulacjami, spółdzielnia energetyczna może działać wyłącznie na terenie gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich. Oznacza to, że znaczna część ludności Polski nie może skorzystać z potencjału tej formy organizacji społecznej w dziedzinie energetyki – i to pomimo tego, że to w miastach koncentruje się większa część konsumpcji energii przez gospodarstwa domowe. Takie sztuczne ograniczenie terytorialnego obszaru rozwoju spółdzielni energetycznych nie znajduje uzasadnienia społecznego ani ekonomicznego.

W związku z powyższym, zaproponowano modyfikację przepisów ustawy z dnia 15 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, która umożliwi działanie spółdzielni energetycznych również na terenie miast. Wprowadzenie proponowanych zmian powinno skutkować wzrostem liczby aktywnie działających spółdzielni energetycznych oraz może w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju odnawialnych źródeł energii i aktywizacji obywateli w dziedzinie energetyki. Ze względu na uwarunkowania dotyczące zapotrzebowania energetycznego mieszkańców miast, uzasadnione jest również podniesienie limitów mocy zainstalowanej oraz mocy cieplnej instalacji funkcjonujących w ramach spółdzielni energetycznej. *[uzupełnienie techniczne UMP dot. pożądaných poziomów limitów mocy – po konsultacjach technicznych z samorządami].*

3. Propozycje legislacyjne dotyczące zrównania biogazu składowiskowego i biogazu z oczyszczalni ścieków z biogazem rolniczym

3.1. Wprowadzenie

Również propozycje legislacyjne dotyczące zrównania sposobu regulacji działalności wykorzystującej rodzaje biogazu inne niż biogaz rolniczy powinny w naszej ocenie znaleźć się w projekcie UC99. To tym projektem wprowadzane są bowiem kompleksowe regulacje dotyczące zarówno biogazu, jak i biometanu, które mogłyby zostać uzupełnione o proponowane poniżej rozwiązania.

3.2. Zmiany w projekcie UC99

Tekst zmiany
<p>W projekcie ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw:</p> <p>1) w art. 1:</p> <p>a) pkt 9 przyjmuje następujące brzmienie:</p> <p>„9) art. 7 otrzymuje brzmienie:</p> <p> „1. Działalność gospodarcza w zakresie:</p> <p> 1) wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w małej instalacji, zwana dalej „działalnością gospodarczą w zakresie małych instalacji”, jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy - Prawo</p>

przedsiębiorców i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji, zwanego dalej „rejestrem wytwórców energii w małej instalacji”;

- 2) biogazu lub biometanu, polegająca na:
 - a) wytwarzaniu biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub
 - b) wytwarzaniu biometanu z biogazu lub
 - c) wytwarzaniu energii elektrycznej z biogazu w instalacjach innych niż mikroinstalacja
 - jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu, zwanego dalej „rejestrem wytwórców biogazu”.
2. Wpisu do rejestru wytwórców energii w małej instalacji nie wymaga prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu lub z biogazu rolniczego.
3. Działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biometanu z biogazu obejmuje również wytwarzanie biometanu z mieszaniny biogazu i biogazu rolniczego.
4. Wpisu do rejestru wytwórców biogazu nie wymaga prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego na potrzeby wytwarzania biometanu lub na wytwarzaniu biometanu z biogazu rolniczego lub na wytwarzaniu energii elektrycznej z biogazu rolniczego.”;

b) pkt 11 lit. b przyjmuje brzmienie:

„b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu jest obowiązany:

- 1) posiadać dokumenty potwierdzające tytuł prawny do:
 - a) obiektów budowlanych, w których będzie wykonywana działalność gospodarcza w zakresie biogazu lub biometanu,
 - b) instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie biogazu lub biometanu;
- 2) dysponować odpowiednimi obiektami i instalacjami, w tym urządzeniami technicznymi, spełniającymi wymagania określone w szczególności w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, w przepisach sanitarnych i w

- przepisach o ochronie środowiska, umożliwiającymi prawidłowe wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie biogazu lub biometanu;
- 3) nie wykorzystywać jako surowców do wytwarzania biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub do wytwarzania biometanu z biogazu, lub do wytwarzania energii elektrycznej z biometanu, paliw kopalnych lub paliw powstałych z ich przetworzenia, biomasy, biogazu, lub biopłynów, zanieczyszczonych substancjami niebędącymi biomasą, biogazem lub biopłynami zwiększającymi ich wartość opałową;
- 4) prowadzić dokumentację dotyczącą:
- a) ilości, biogazu wytworzonego na potrzeby wytwarzania biometanu, z wyszczególnieniem ilości:
- biometanu wytworzonego z biogazu,
 - biogazu sprzedanego na potrzeby wytwarzania biometanu,
 - biogazu wykorzystanego w inny sposób,
- b) ilości biometanu wytworzonego z biogazu, z wyszczególnieniem ilości biometanu:
- wprowadzonego do sieci gazowej,
 - transportowanego w postaci sprężonej lub skroplonej środkami transportu innymi niż sieci gazowe,
 - wykorzystanego do tankowania pojazdów silnikowych bez konieczności jego transportu,
 - sprzedanego w celu wykorzystania go do realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, wraz ze wskazaniem udziału surowców wymienionych w załączniku nr 1 części A do tej ustawy zużytych do jego wytworzenia,
- c) ilości surowców zużytych do wytworzenia biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu oraz do wytworzenia biometanu z biogazu, oraz rodzaju tych surowców,
- d) ilości energii elektrycznej wytworzonej z biogazu, z wyszczególnieniem ilości:
- sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, lub innemu odbiorcy,

- wykorzystanej na potrzeby produkcji biogazu,
 - wykorzystanej w inny sposób;
- 5) posiadać dokumentację potwierdzającą, w zależności od rodzaju wykonywanej działalności, datę wytworzenia po raz pierwszy biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytworzenia biometanu z biogazu lub wytworzenia energii elektrycznej z biogazu w danej instalacji odnawialnego źródła energii lub ich wytworzenia po zakończeniu modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii oraz datę zakończenia jej modernizacji;
- 6) przekazywać Prezesowi URE sprawozdania wytwórcy biogazu lub biometanu zawierające informacje, o których mowa w pkt 4;
- 7) przekazywać Prezesowi URE informacje, o których mowa w pkt 5, w terminie 30 dni od dnia wytworzenia po raz pierwszy biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytworzenia po raz pierwszy biometanu z biogazu lub wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z biogazu lub ich wytworzenia po zakończeniu modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii oraz od dnia zakończenia jej modernizacji.
- 1b. Wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji oraz wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu, składają sprawozdania o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 7 oraz w ust. 1a pkt 6, za okres półrocza w terminie do końca miesiąca następującego po upływie tego półrocza.”;
- c) w pkt 12 w zmienianym art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii pkt 6 lit. b otrzymuje brzmienie:
- „b) instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytwarzania biometanu z biogazu, w szczególności określenie rodzaju i:
- rocznej wydajności instalacji odnawialnego źródła energii, w której wytwarzany będzie biogaz na potrzeby wytwarzania biometanu wyrażonej w m³ na rok, albo
 - rocznej wydajności oraz mocy instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biometanu, w której wytwarzany będzie biometan z biogazu, wyrażonej odpowiednio w m³ na rok oraz w MW, albo

– łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii, w której jest wytwarzana energia elektryczna z biogazu.”;

d) w pkt 13 lit. a w zmienianym art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wytwórców biogazu wpisuje się dane, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1-2, 5, 6 lit. b i 7 w zakresie rocznej wydajności instalacji odnawialnego źródła energii, w której wytwarzany będzie biogaz na potrzeby wytwarzania biometanu, wyrażonej w m³ na rok lub wytwarzany będzie biometan z biogazu, wyrażonej w m³ na rok oraz w MW lub w zakresie łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii, w której jest wytwarzana energia elektryczna z biogazu.”;

e) w pkt 20 w art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. lit. a i b otrzymują brzmienie:

- „a) energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii w małych instalacjach i energii elektrycznej wytworzonej z biogazu,
- b) energii elektrycznej sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu lub sprzedawcy wybranemu, o których mowa w art. 40 ust. 1a, która została wytworzona z odnawialnych źródeł energii w małych instalacjach albo z biogazu i wprowadzona do sieci dystrybucyjnej,”;

2) w art. 3 po pkt 15 dodaje się nowy pkt 16 w następującym brzmieniu:

„16) w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. d tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„– wyłącznie z biogazu rolniczego lub biogazu w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, w tym w kogeneracji,” ”

- a dotychczasowym pkt 16-18 nadaje się numery odpowiednio 17-19.

Porównanie z obecnym brzmieniem projektu

Zmiana w art. 1 pkt 9

9) w art. 7:

a) ~~ust. 1 otrzymuje brzmienie:~~

„1. Działalność gospodarcza w zakresie:

- 1) wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w małej instalacji, zwana dalej „działalnością gospodarczą w zakresie małych instalacji”, jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących

działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji, zwanego dalej „rejstem wytwórców energii w małej instalacji”;

- 2) biogazu lub biometanu, polegająca na wytwarzaniu:
 - a) biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub
 - b) na wytwarzaniu biometanu z biogazu lub
 - c) **wytwarzaniu energii elektrycznej z biogazu w instalacjach innych niż mikroinstalacja**

- jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu, zwanego dalej „rejstem wytwórców biogazu”.²²

2. Wpisu do rejestru wytwórców energii w małej instalacji nie wymaga prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu lub z biogazu rolniczego.

~~b) dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:~~

- ~~3. Działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biometanu z biogazu obejmuje również wytwarzanie biometanu z mieszaniny biogazu i biogazu rolniczego.~~
4. Wpisu do rejestru wytwórców biogazu nie wymaga prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego na potrzeby wytwarzania biometanu lub na wytwarzaniu biometanu z biogazu rolniczego **lub na wytwarzaniu energii elektrycznej z biogazu rolniczego.**”;

Zmiana w art. 1 pkt 11 lit. b

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu jest obowiązany:

- 1) posiadać dokumenty potwierdzające tytuł prawny do:
 - a) obiektów budowlanych, w których będzie wykonywana działalność gospodarcza w zakresie biogazu lub biometanu ~~polegająca na wytwarzaniu biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub na wytwarzaniu biometanu z biogazu,~~
 - b) instalacji odnawialnego źródła energii służącej do ~~wytwarzania biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytwarzania biometanu z~~

biogazu prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie biogazu lub biometanu;

- 2) dysponować odpowiednimi obiektami i instalacjami, w tym urządzeniami technicznymi, spełniającymi wymagania określone w szczególności w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, w przepisach sanitarnych i w przepisach o ochronie środowiska, umożliwiającymi prawidłowe wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie biogazu lub biometanu ~~polegającej na wytwarzaniu biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub na wytwarzaniu biometanu z biogazu;~~
- 3) nie wykorzystywać jako surowców do wytwarzania biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub do wytwarzania biometanu z biogazu, **lub do wytwarzania energii elektrycznej z biometanu**, paliw kopalnych lub paliw powstałych z ich przetworzenia, biomasy, biogazu, lub biopłynów, zanieczyszczonych substancjami niebędącymi biomasą, biogazem lub biopłynami zwiększającymi ich wartość opałową;
- 4) prowadzić dokumentację dotyczącą:
 - a) ilości, biogazu wytworzonego na potrzeby wytwarzania biometanu, z wyszczególnieniem ilości:
 - biometanu wytworzonego z biogazu,
 - biogazu sprzedanego na potrzeby wytwarzania biometanu,
 - biogazu wykorzystanego w inny sposób,
 - b) ilości biometanu wytworzonego z biogazu, z wyszczególnieniem ilości biometanu:
 - wprowadzonego do sieci gazowej,
 - transportowanego w postaci sprężonej lub skroplonej środkami transportu innymi niż sieci gazowe,
 - wykorzystanego do tankowania pojazdów silnikowych bez konieczności jego transportu,
 - sprzedanego w celu wykorzystania go do realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, wraz ze wskazaniem udziału surowców wymienionych w załączniku nr 1 części A do tej ustawy zużytych do jego wytworzenia,

- c) ilości surowców zużytych do wytworzenia biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu oraz do wytworzenia biometanu z biogazu, oraz rodzaju tych surowców;
- d) **ilości energii elektrycznej wytworzonej z biogazu, z wyszczególnieniem ilości:**
- **sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, lub innemu odbiorcy,**
 - **wykorzystanej na potrzeby produkcji biogazu,**
 - **wykorzystanej w inny sposób;**
- 5) posiadać dokumentację potwierdzającą, w zależności od rodzaju wykonywanej działalności, datę wytworzenia po raz pierwszy biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytworzenia biometanu z biogazu w danej instalacji odnawialnego źródła energii lub **wytworzenia energii elektrycznej z biogazu w danej instalacji odnawialnego źródła energii lub** ich wytworzenia po zakończeniu modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii oraz datę zakończenia jej modernizacji;
- 6) przekazywać Prezesowi URE sprawozdania wytwórcy biogazu lub biometanu zawierające informacje, o których mowa w pkt 4;
- 7) przekazywać Prezesowi URE informacje, o których mowa w pkt 5, w terminie 30 dni od dnia wytworzenia po raz pierwszy biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytworzenia po raz pierwszy biometanu z biogazu lub **wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z biogazu lub** ich wytworzenia po zakończeniu modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii oraz od dnia zakończenia jej modernizacji.

1b. Wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji oraz wytwórca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie biogazu lub biometanu, składają sprawozdania o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 7 oraz w ust. 1a pkt 6, za okres półrocza w terminie do końca miesiąca następującego po upływie tego półrocza.”,

Zmiany w art. 1 pkt 12

„b) instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biogazu na potrzeby wytwarzania biometanu lub wytwarzania biometanu z biogazu, w szczególności określenie rodzaju i:

- rocznej wydajności instalacji odnawialnego źródła energii, w której wytwarzany będzie biogaz na potrzeby wytwarzania biometanu wyrażonej w m³ na rok, albo
- rocznej wydajności oraz mocy instalacji odnawialnego źródła energii służącej do wytwarzania biometanu, w której wytwarzany będzie biometan z biogazu, wyrażonej odpowiednio w m³ na rok oraz w MW, **albo**
- **łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii, w której jest wytwarzana energia elektryczna z biogazu.”;**

Zmiany w art. 1 pkt 13

„2) wytwórców biogazu wpisuje się dane, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1-2, 5, 6 lit. b i 7 w zakresie rocznej wydajności instalacji odnawialnego źródła energii, w której wytwarzany będzie biogaz na potrzeby wytwarzania biometanu, wyrażonej w m³ na rok lub wytwarzany będzie biometan z biogazu, wyrażonej w m³ na rok oraz w MW **lub w zakresie łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji odnawialnego źródła energii, w której jest wytwarzana energia elektryczna z biogazu.”;**

Zmiany w art. 1 pkt 20

- „a) energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii w małych instalacjach **i energii elektrycznej wytworzonej z biogazu,**
- b) energii elektrycznej sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu lub sprzedawcy wybranemu, o których mowa w art. 40 ust. 1a, która została wytworzona z odnawialnych źródeł energii w małych instalacjach **albo z biogazu** i wprowadzona do sieci dystrybucyjnej,”;

Dodany pkt 16 art. 3

16) w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. d tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„– wyłącznie z biogazu rolniczego lub biogazu w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, w tym w kogeneracji,” ”

- a dotychczasowym pkt 16-18 nadaje się numery odpowiednio 17-19.

3.3. Uzasadnienie

Przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia – Prawo energetyczne dopuszczają nieliczne wyjątki od obowiązku posiadania koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej. Jednym z takich wyjątków jest wytwarzanie energii elektrycznej w instalacjach wykorzystujących wyłącznie biogaz rolniczy. Co istotne, wyłączenie to nie jest uzależnione od mocy instalacji. Prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w instalacjach biogazu rolniczego wymaga wyłącznie wpisu do odpowiedniego rejestru, prowadzonego przez dyrektora Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Co za tym idzie, reglamentacja działalności gospodarczej, w której do wytwarzania energii elektrycznej wykorzystywany jest wyłącznie biogaz rolniczy, ma formę znacznie mniej restrykcyjną niż obowiązek posiadania koncesji. Analogiczne rozwiązanie nie zostało przewidziane (ani w obecnie obowiązujących przepisach, ani w Projekcie UC99) w stosunku do innych rodzajów biogazu, w tym biogazu mającego szczególne znaczenie na obszarach miejskich, tj. biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów oraz z oczyszczalni ścieków. Konieczność spełnienia obowiązku uzyskania koncesji może zniechęcać potencjalnych inwestorów – przeważnie spółki gminne – do energetycznego wykorzystywania gazów powstających przy prowadzeniu przez nie podstawowej działalności w dziedzinie zagospodarowania odpadów czy oczyszczania ścieków. Z tego względu, uzasadnione jest zrównanie statusu wszystkich rodzajów biogazu i wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą również wytwarzanie energii elektrycznej z biogazu innego niż biogaz rolniczy podlega reglamentacji w drodze wpisu do rejestru, a nie w drodze koncesjonowania.

4. Propozycje legislacyjne dotyczące obywatelskiej społeczności energetycznej

4.1. Wprowadzenie

Propozycje legislacyjne dotyczące obywatelskiej społeczności energetycznej zostały przygotowane jako zmiany do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw, oznaczonego numerem UC74 (w wersji z dnia 28 lutego 2023 r.⁸). Projekt ten implementuje do polskiego porządku prawnego instytucję obywatelskich społeczności energetycznych. Z tego względu, w naszej ocenie warto, by kluczowa dla miast zmiana regulacji dotyczących obywatelskich społeczności energetycznych znalazła się już w tym projekcie.

4.2. Zmiany w projekcie UC74

Tekst zmiany
W projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw w art. 1 pkt 39 w dodawanym art. 11zi ust. 1 ustawy – Prawo Energetyczne skreśla się pkt 4, a dotychczasowemu pkt 5 nadaje się numer 4.
Porównanie z obecnym brzmieniem projektu
39) po rozdziale 2d dodaje się rozdziały 2e i 2f w brzmieniu:

⁸ <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12347450/12792194/dokument609578.docx>

Obywatelskie społeczności energetyczne

Art. 11zi. 1. Obywatelska społeczność energetyczna może wykonywać działalność w formie:

- 1) spółdzielni w rozumieniu art. 1 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648) oraz spółdzielni mieszkaniowej, o której mowa w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1208 oraz z 2022 r. poz. 1561);
 - 2) wspólnoty mieszkaniowej, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2021 r. poz. 1048);
 - 3) stowarzyszenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261), z wyłączeniem stowarzyszenia zwykłego;
 - ~~4) spółki osobowej, z wyłączeniem spółki partnerskiej w rozumieniu art. 4 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1467, 1488, 2280 i 2436);~~
 - 54) spółdzielni rolników, o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników (Dz. U. poz. 2073).
- (...)"

4.3. Uzasadnienie

Przepisy projektu UC74 dotyczące obywatelskich społeczności energetycznych mają na celu wdrożenie unijnej regulacji tej instytucji. Projektodawcy zdecydowali się na doprecyzowanie form, w których może działać taka społeczność. Wątpliwości w tym kontekście budzi uwzględnienie wśród nich formy spółek osobowych. W pierwszej kolejności, należy zauważyć, że zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych, celem i przedmiotem działalności spółki osobowej musi być prowadzenie przedsiębiorstwa, a więc wykonywanie działalności gospodarczej. Takie określenie celów spółki osobowej jest niezgodne z celami społeczności energetycznych określonymi w aktach unijnych, których wdrożeniem ma być projektowana regulacja. Zgodnie z Dyrektywą RED II, podstawowym celem społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej ma być – zamiast przynoszenia zysków finansowych – jest raczej przynoszenie korzyści środowiskowych, ekonomicznych lub społecznych jego udziałowcom, członkom lub lokalnym obszarom, na których ona działa (art. 2 pkt 16 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych). Z kolei zgodnie z Dyrektywą Elektroenergetyczną, obywatelska społeczność energetyczna powinna mieć za główny cel zapewnienie nie tyle zysków finansowych, co raczej środowiskowych,

gospodarczych lub społecznych korzyści dla swoich członków lub udziałowców lub obszarów lokalnych, na których prowadzi ona działalność (art. 2 pkt 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE).

Jednocześnie, umożliwienie obywatelskim społecznościom energetycznym funkcjonowania w formie spółki osobowej wykluczy z uczestnictwa w tych społecznościach gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, które zostały wprost wymienione w przywołanych wyżej definicjach społeczności energetycznych jako ich potencjalni członkowie. Zgodnie bowiem z przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 679, art. 7 ust. 1), gminy mogą zakładać i przystępować jedynie do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółek akcyjnych. Co za tym idzie, gminy nie mogłyby uczestniczyć w społecznościach energetycznych działających w formie spółek osobowych. W kontekście wiodącej roli miast w zakresie transformacji energetycznej i lokalnego wymiaru działania społeczności energetycznych, rozwiązania formalne wykluczające gminy z udziału w społecznościach energetycznych powinny zostać usunięte.